

השימוש באספסת לרפת

הערות למאמרו של נ. ברמן

3. אין כל ביסוס לקביעה הכללית, כי 3 ק"ג אספסת מיובשת, די בהם כדי לאזן את המנה בכללותה".

4. באופן דומה יש להתייחס גם לקביעה, כי 3 ק"ג אספסת מייבוש מלאכותי מחליפים בכל מקרה 3 ק"ג תערובת מזון מרוכז. קביעות אלה נכונות אולי בתנאי הזנה מיוחדים ובמשק מסוים, אך לא בכל המקרים.

5. כך יש להתייחס גם לקביעה, שאספסת צריכה להשלים בכל מקרה מנה המכילה זבל עופות או תרכובות-חנקן בלתי-חלבוניות. קביעה זו נכונה רק כאשר בהגשת אוריאה וזבל עופות עדיין חסר חלבון במנה. אם המצב אינו כך אזי האספסת מיותרת או זבל העופות ותרכובות החנקן הבלתי-חלבוניות מיותרות.

6. האספסת היא מטבעה מזון גס, ובתנאי ההאבסה ברוב המשקים בארץ, בהם חסר מזון גס, היא צריכה לשמש כמזון גס גם מבחינת השפעתה הפיזיולוגית במערכת העיכול. מטרה נוספת, כמובן, היא איסופה תוך שמירה מקסימלית על ערכה המזין ובצורה היעילה ביותר למשק מבחינה כלכלית. לשמירה על ערכה של האספסת כמזון גס יש כיום משנה חשיבות לאור מחירי השחת.

לסיכום — האספסת לצורותיה השונות היא מזון טוב ומקובל לבקר ולבעלי-חיים אחרים. ערכה המזין ותרומתה למנה המאוזנת ייקבעו בהתאם לערכים המתפרסמים בטבלאות השונות, ליתר רכיבי המנה ולצרכי בעלי החיים. במנות מסוימות ערכה הסגולי ותרומתה היחסית עשויים להיות גבוהים יותר מאשר במנות אחרות. לא ניתן להסיק מסקנות ממקרים יוצאי דופן ולפרסם המלצות לשימוש בה.

בנימין לב

המחלקה לבקר, ש.ה.מ.

משרד החקלאות

מנה מאוזנת מהווה שילוב אופטימלי של חמרי מזון שונים לסיפוק מלוא הצרכים של בעל החיים למטרת הייצור וברמת הייצור הדרושה, וללא עודף או מחסור בגורם מסוים. להלכה אפשר לבנות, "מנות מאוזנות" רבות, אם כי לאחר התחשבות בגורמים כלכליים, גורמי ממשק וגורמים אחרים מגיעים למנה אחת או למספר מנות, שהן עדיפות ותואמות את הצרכים שנקבעו או מתקרבות אליהם בקירוב מירבי. הערך של גורם מסוים במנה המאוזנת איננו מוחלט, אלא יחסי להרכב המנה כולה, לרכיביה השונים, ולתפקידו ותרומתו להשלמת המנה. דבר זה אף מוסבר בפתיחת מאמרו של נ. ברמן, "השימוש באספסת לרפת", שפורסם לא מכבר. קיים ניגוד בין פתיחת המאמר להמשכו, בו ניתן הסבר על הערך של האספסת וייחודה, ללא התחשבות ביתר רכיבי המנה, מטרות הייצור והתנאים הכלכליים במשק. נדמה, שהנושא של "המלוכה" בין גידולי המספוא למיניהם והאם האספסת היא "מלכתם" נדון במידה מספקת מעל דפי העתון המקצועי, ואינני רואה טעם להכנס מחדש לוויכוח זה. בהמשך ברצוני להעלות מספר הערות לנקודות שצוינו במאמר ושהן בעלות ענין כללי יותר.

1. המלצה כללית לשימוש באספסת מיובשת באופן מלאכותי חייבת להבדק תחילה היטב על-ידי גורמים כלכליים שונים לאור מצב מחירי הדלק ואספקתו ומקומה של האספסת במנה בתנאי ממשק והזנה שונים.

2. להזנה מ"מחסנים" יתרונות רבים. יחד עם זאת, ישנם אל נכון משקים רבים בהם הזנה בירק טרי היא השיטה הטובה, הזולה והיעילה ביותר. אם רוצים בכך אפשר לקצור את הירק המוגש טרי בגיל צעיר יותר. לא מועד הקציר קובע את צורת הגשת הירק (גם שחת אפשר לקצור בגיל מאוחר מדי ולגרום להפחתת ערכה המזין).